

Е.И. КОЛОТЮК, асистент, НТУ «ХПИ», Харків

РОЛЬ НАУКИ ТА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СУСПІЛЬСТВІ

У роботі розглядаються наявний науково-технологічний потенціал, здатний забезпечити економічний прогрес України.

В работе рассматриваются имеющийся научно-технологический потенциал, способен обеспечить экономический прогресс Украины.

In-process examined present scientifically technological potential, capable to provide economic progress Ukraine.

Ключеві слова: Концепція, потенціал, ефективність, організація, інноваційна економіка.

Вступ. В основі науки лежить наукове дослідження, метою якого є отримання наукового знання. Наукове знання відрізняється тим, що воно здобує за процедурою, що отримала назву наукового методу. Ця процедура включає в себе спостереження, експеримент зі строгими вимірюваннями, аналіз результатів, розробку гіпотез, теорій і формулювання законів із обов'язковою вимогою повторюваності результату і ретельної перевірки.

Постановка завдання. За допомогою наукових досліджень досягаються значні успіхи в економічному розвитку, тому дослідження ролі наукових досліджень у формуванні нової економіки є актуальним для України, яка прагне забезпечити умови для розвитку інноваційної економіки.

Методологія. Протягом останніх років на державному рівні здійснено низку важливих заходів у напрямі поліпшення державної науково-технічної політики. Верховною Радою схвалена нова Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України. Необхідність практичної реалізації прийнятих рішень потребує створення адекватного рівня проблем методичного базису.

Інноваційний розвиток, котрий передбачає перенесення акценту на використання принципово нових прогресивних технологій, а також перехід до випуску високотехнологічної продукції, здійснення нових організаційних форм діяльності, таких як технопарки, бізнес-інкубатори, проведення політики ресурсо- та енергозбереження потребує у першу чергу оцінки ефективності шляхів цього розвитку.

У роботі обоснується, що успішне рішення цих проблем потребує використання як мінімум двох методологічних підходів. Це технології впровадження наукових досліджень. Причому ці технології необхідно розглядати як мистецтво організаційно і осмислено об'єднувати і реалізовувати комплексний набір знань, ноу-хау, інформації методів, фінансових коштів і технологічних ресурсів.

Це всесторонньо науково обґрунтована, комплексна оцінка ефективності відбору і результатів впровадження інновацій з позиції економії від науково-технологічної ефективності. Узагальнювальним критерієм комплексної оцінки ефективності інновації повинно стати теоретична актуальність, новизна, концептуальність, доказовість, перспективність і можливість запровадження результатів у практику.

Як показує практика економічна ефективність характеризується вираженими у вартісних вимірах показниками прироста нових наукових знань, призначених для подальшого розвитку науки і техніки, підвищення життєвого рівня людей, за рахунок економії живої та уречевлюваної праці в суспільному виробництві, сфері послуг, які отримано від використання результатів НДД та порівняння їх з витратами на проведення дослідження.

Специфіка вищої школи, багатогранність і різноманітність напрямків роботи ставлять особливі вимоги до узгодженої оцінки ефективності науково-педагогічної діяльності.

Це зв'язано с потребою визначення не лише ефективність НДР, яка проводиться навчальними закладами, а й ефективність її впливу на навчальний процес, підвищення якості підготовки спеціалістів, зростання викладацької майстерності науково-педагогічного складу тощо, з урахуванням тислого зворотнього зв'язку.

Необхідно зазначити, що від досягнутого наукового потенціалу вузу, навчального закладу, як відображення наявної структури науково-педагогічних кадрів, науково-інформаційної і матеріально-технічної забезпеченості вузу, рівня оптимальної організації наукової системи, від цілеспрямованої взаємодії всіх перелічених ознак.

Результати дослідження. Усе це і розкриває науковий потенціал закладу, який створюється в результаті його багатогранної діяльності. Завдання полягає в розробці кількісної оцінки впливу науки на вдосконалення навчального процесу і якість підготовки спеціалістів.

Тому ефективність наукової діяльності вищого навчального закладу необхідно розглядати саме з цих позицій, виходячи з головного завдання

вищої школи - вдосконалення підготовки висококваліфікованих спеціалістів для народного господарства. У цьому і полягає основна особливість оцінки ефективності наукової діяльності вищого навчального закладу, що за своїм змістом і головним призначенням багато в чому відрізняється від такого роду поняття щодо НДД, яка ведеться в інших закладах.

Заключним моментом визначення економічної ефективності НДД в умовах виробництва ефективності впровадження нових технологічних процесів, удосконалення системи управління тощо. При цьому співставляються витрати на проведення наукового дослідження та на його впровадження з отриманим економічним ефектом. Економічні витрати за довгостроковими комплексними науковими дослідницькими програмами визначаються на основі розрахунку інтегрального показника за строк здійснення програми і наступного ефективного використання її результатів.

Висновки. Отже, економічна ефективність наукових досліджень в залежності від галузі та проблеми, яка розглядається, насамперед визначається на стадії техніко-економічного обґрунтування теми досліджень, уточнюється за кінцевими результатом виконаної роботи і співставляється з отриманим результатом практичного впровадження. Отже, практично в будь-якій науково-дослідній роботі поряд з вибором і обґрунтуванням теми дослідження, виконанням дослідження важливими є етапи впровадження його в практику роботи тієї чи іншої системи та оцінка ефективності.

Список літератури: 1. Компас. Аналітичний звіт. 20с. – 2010 р. <http://www.labprice.ua>
Провідний український лабораторний портал. 2. <http://www.usw.com.ua> Ukrainian Scientists Worldwide. 3. Московкин В. М. Европейские дебаты и предложения для 7-й Рамочной программы ЕС по НИОКР / В. М. Московкин // Новий Колегіум. - 2006. - № 1. - С. 8-12. 4. Демченко А. Украинская наука: черная дыра в потоках информации / Александр Демченко // Зеркало недели. – 2005. - № 17. - С. 15. 5. www.nauka.in.ua 6. www.legaltexts.nas.gov.ua/nas/19922001/regulations/Documents/charter_nasu.pdf 7. http://www.englishaolv.narool.ru/Resouces/others/Educational_road/usa.htm/ 8. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Надійшло до редколегії 24.02.2012